

HEAVEN OR HELL? WELL... — IT'S KRELL!

XD står för Extended Dynamics, Dimensionality and Details. Resultatet nås av extremt noggrann komponent-matchning kombinerat med en osedvanligt låg utgångsimpedans i effektsteget. Finns på alla nya Krellförstärkare.

Jag kan avslöja redan inledningsvis att det finns hopp för världen ändå. Bara det faktum att ett gäng ingenjörer i Connecticut bestämmer sig för att uppfinna hjulet en gång till ingjuter hopp i våra sargade själar. Så pass att vi snart känner en obändig lust att...
...brista ut i sång, kanske? (Toy Story)

AV LUDWIG SWANBERG

Som läsare av denna tidning kanske du känner dig aningen annorlunda i jämförelse med "den stora massan" stundtals. Vad är det egentligen som får dig intresserad av att koppla ihop fyrkantiga lådor med snajdiga sladdar, samtidigt som du håller reda på trettiosju olika ljud- och bildformat och hur de kan kombineras på bästa sätt för att få till det precis som du gillar det...? Är du knapp eller!? Ja, med tanke på vilka summor vi film- och musikutusiaster faktiskt är beredda att betala för att uppnå optimala sinnesresor i det egna hemmet, är det nog kanske så att vi är lite felskruvade i kartoteket ändå. Vissa mer än andra.

En låda med en låda

Lyssna noga: Jag kommer nu att berätta för dig om en ljusbrun fyrkantig låda som innehåller en ny, svart, fyrkantig låda. Intresserad?

– Okej, om jag säger att den svarta lådan har en cool mittsektion på frontpanelen med bakbelyst logotyp och en sober informationsdisplay till höger då?

...och att lufthålen på topplocket följer kurvaturen på fronten och ger ett närmast romerskt uttryck?

...och att du kan få tillgång till ett antal "hemliga funktioner" bara genom att koppla upp den till nätet?

Okej, några fler som anmäler sig. Om jag berättar att du kan koppla både balanserat och obalanserat, och att... HALLÅ!? Är ni kvar...?

Ååå-HEJ

Jag lyfter ur den svarta lådan ur kartongen och ställer upp den på plats. Eller det gjorde jag inte, nej. Märkligt. Det verkar som att någon har hållit bly i hela lådan. Jag måste ta hjälp.

FAKTA KRELL TRIO 300 XD

Apparattyp	Trekanals Klass A transistoreffekt-förstärkare, fullt balanserad
Effekt	300 W per kanal vid 8 Ohm, 540 W per kanal vid 4 Ohm
Ingångar	3 st RCA, 3 st XLR, Ethernet, fjärrpåslog
Utgångar	3 par WBT högtalarterminaler för banankontakt eller spade
Mått (BxHxD)	434 x 194 x 536 mm
Vikt	38,6 kg
Pris	155 000 kr inkl. moms
Kontakt	www.krellonline.com, www.hembiobutik.se

Caramba!, utstöter vi unisont, och så ställer vi det knäckande TUNGA kraftmonstret från Hell, nej Krell, på plats bredvid apparatracket. Fyra rejäla vibrationsdämpande fötter håller besten på plats. Hela tre balanserade signalkablar kopplas in på baksidan, efter att ha dragit ur de förgyllda kortslutningsbyglarna som medger obalanserad koppling, och så ansluter vi tre högtalarkablar – både spade och banankontakt går bra – och trycker äntligen på POWER ON.

Belysningen i rummet svajar till ett par gånger, och displayen informerar oss om att vi gott kan koppla in en ethernetladd också, för att komma åt ytterligare funktioner. Knappa in IP-adressen på valfri platta så öppnar Krells webbportal upp sig med information om temperatur, driftstatus, fläktstatus. Du kan även aktivera mjukvaruuppdatering och registrera upp till tre separata mailadresser som du blir kontaktad på om något önskat skulle inträffa. Du behöver inte vara IT-tekniker för att lyckas med detta. Den stiliga manöverpanelen dök snyggt och prydligt upp på första försöket för undertecknad. Då kan du också

Brus eller brum?

Är steget igång? Det är knäpptyst om själva ste-

get, och även om vi går alldeles intill våra stora lättdrivna **Spendor Classic 100** trevägshögtalare förblir det knäpptyst. Men det lyser ju? Jo, det är nog igång ändå. En lätt snurr på volymkontrollen konfirmerar detta. Det kommer ljud. Hurra!

Inkörning?

Ja, nu *vet* du ju redan precis vad som följer; att det behövdes *miinst* trehundra timmar innan det ens *började* låta anständigt, och bla bla bla... Du har läst det förut. Minst trehundra gånger. Men du har FEL! Haha!

För antingen är det något lurrt här, eller så är just mitt fläng nya testexemplar masserat extra länge på fabriken. Jag vet inte. Vad jag vet dock, är att själva ljudkvaliteten sannerligen fick mig att haja till. Det var bara att sätta sig ner i favoritfåtöljen, fortfarande med fjärrkontrollen i handen. Och där blev jag sittande.

Bom bom, poff poff, tjoff tjoff-tjoff...

Jag spelar några låtar på måfå, och börjar snart tänka på Fem Myror...

Ja, Magnus och Brasse och Eva måste också ha varit ljudentusiaster. Det riktigt hör man på deras sång, som måste ha kommit till när de också höll på och testade slutsteg. Jag spelar igenom mina gamla slagdängor, och en hel del nytt också för den delen, och kan knappt uppföra mig. Jag snurrar fram och tillbaka på fåtöljen. Jag försöker bete mig professionellt. Det går inte! Jag finner mig själv gungandes och intensivt vaggandes fram och tillbaka i sätet som någon slags seriefigur eller något, och när jag inte kan sitta still längre måste jag resa på mig och gå ut i köket. "Hur går det...?" frågar frugan med sitt vänliga slentrianfall. "Jo tack, JÄTTEBRA!" svarar jag och börjar nynna på Fem Myror-hitlåten. För O VAD DET LÅTER BRA.

Men är det O:et i tjoffet som gör 'et...?

Ordning, tack

Ja, jag ber om ursäkt. Jag ska försöka skärpa mig nu. Vi kan prata teknik. Och uppkoppling. Och

Tre identiska ingångar. Välj balanserat eller obalanserat. Fyra helt tystgående fläktar drar igång om du brakar på alldeles. Ethernet längst uppe i hörnet. Fjärrpåslog via 3,5 mm teleingång. En apparatsladd av förhållandevis god kvalitet och en 3,5mm telekabel medföljer. Och en manual. Det är allt.

kopplingsschema. Och förstärkningsprinciper. Självklart ska vi göra det.

Vi kan börja med själva anläggningen. Ljudkällor i testriggen utgörs dels av en **Oppo BDP-105D** för Blu-ray, DVD-Audio, SACD (stereo och multikanal) och CD, en **Oppo UDP-203** för UHD 4K, och dels en **ROON Nucleus**-server kopplad till en **Mytek Brooklyn Bridge** streamer/DAC för högupplösta musikfiler via **Roon/Tidal Masters**. Dessa är kopplade balanserat till ett **Krell Evolution Phantom** försteg. Därifrån utgår ett par XLR signalkablar till **Krell Trio 300 XD**-slutsteget.

Ytterligare en lång signalkabel går direkt från pre out-utgången på min **Marantz SR12-S1** surroundförstärkare, som även förser surroundhögtalarna **Spendor Classic 3/1** och rear surroundhögtalarna **Spendor S3/5** med ljud. Såväl sex identiska signalkablar som en högvärdig digitalkabel går från multiformatsspelaren (BDP105D) till 7.1-ingången på surroundförstärkaren. Och så går signalen bort till slutstegen, som sagt. Som jämförelseobjekt har jag även ett par majestätiska Krell FPB-450MCX Klass A monoblock på plats. Därifrån över till sju klangmatchade högtalare, varav fem sprungna ur Spencer och Dorothy Hughes gamla familjeföretag. (Spencer + Dorothy = SpenDor!) Spendorkonstruktionerna är rena beställningsbyggena från BBC, och jobbar med så kallade "lossy cabinets", vilket innebär att själva lådorna tillåts röra sig under kontrollerade former. Tanken är att helheten ska klinga mer naturligt än stelopererade stackars element i stenhårda isoleringsceller, och det låter ju sympatiskt.

Med normala "lagomförstärkare" låter högtalarna gärna lite "mysigt", vilket gör att man kan lyssna precis hur länge som helst utan att bli lyssningstrött. Inte så pass mysigt att det för den delen låter för "mjukt" eller "snällt", dock. Många namnkunniga internationella musikrecensenter har hittat till Spendors Classicserie, just på grund av den här neutrala, varma och lättlyssnade karaktären.

En **REL S-510** subwoofer tillsattes efter halva testperioden, mest för LFE-koll och för sakens skull. Då har vi hyfsad koll på själva ingredienserna i anläggningen. Ja, jag har använt en JVC D-ILA-projektor och en Stewartduk och diverse apparatfötter och rymdtillbehör också, men nu har du grundkoll i alla fall.

Fru talman...

Ja, det här låter ju renlärt, som du redan hör. Men vi har ETT problem...

Det finns nämligen ingen klangmatchad centerhögtalare tillgänglig. Och det är inte vi som varit lata. Nej, Spendor tillverkar helt enkelt ingen som passar.

"Använd en lagom stor högtalare ur Classic-serien, bara..." lyder deras råd.

Vi provar först med våra tillgängliga alternativ. En **ProAc Reference Center** låter bra men annorlunda, på grund av annorlunda konstruktionsfilosofier. En **KEF Reference Center** med Uni Q-element passar snäppet bättre, men man hör fortfarande skillnad, vilket känns irriterande nu när vi har tre identiska förstärkarkanaler fram. Hmm...

...och så slår det oss, att det faktiskt *går* att följa Spendors råd. Vi byter ut surroundhögtalarna (**Spendor Classic 3/1**) mot rear surroundhögtalarna (**Spendor S3/5**), och frigör på så sätt en **3/1:a** som vi kan ställa på stativ mitt emellan **Classic 100**-högtalarna. En titt i specifikationerna visar att det här är inget mindre än ett rent genidrag:

Mellanregister och diskantelement är **helt**

Helt avsiktligt flirtar KRELLs nya förstärkare med estetiken hos den tidigare FPB-serien, med sina välkända romerska pelarfronter. Mittdelen kan fås i antingen svart eller silver. Displayen informerar om driftstatus, temperatur, serienummer och IP-adress, och slås av enligt dina preferenser. Ljusrampen ovanför KRELL-logotypen växlar från rött i standby till blått i påslaget läge.

»Min recension kan säkerligen tolkas som översvallande positiv och fullkomligt onyanserad, men jag står bakom den till hundra procent.«

identiska mellan de två högtalarparen – och även delningsfrekvens och verkningsgrad stämmer överens. De små högtalarna saknar det tredje elementet bara, för den lägsta basen, men det går fint att dela ut centerns djupbasinnehåll till livvakterna på vardera sidan. En snabb svepning med rosa brus konfirmerar alla förhoppningar, för vips låter hela panoramat fram i princip identiskt.

Då är vi på banan, som Trazan Apansson brukar säga. Ett par Rogers LS3/5A (som precis börjat nytillverkas igen enligt originalspecifikationerna) tar över tjänsten som rear surrounds, förresten. Det funkar fint!

(Men Spendor får väldigt gärna börja producera en dedikerad Classic-center för min del...)

Konstruktion

Två ytterligare hemligheter ligger bakom Krells konstruktioner. Den första handlar om en närmast religiös tilltro till nätdelens betydelse för slutresultatet. Därför hittar du inte *stora*, heller inte *gigantiska*, utan snarast *monstruösa* nätdelar och transformatorer i Krellförstärkare, och även i företagets övriga produktflora, ska sägas. Dessa kräver både utrymme och avskärmning, men även total stabilitet. Apparatlådan blir därför automatiskt stor, tjock och tung, vilket inte *bara* är bra för macho-egot hos den tilltänkte köparen.

Nej, här huserar istället den andra hemligheten. På Krell-språk kallas den *strukturell integritet*, vilket betyder att varje enskild ingående komponent placeras där den kan prestera optimalt. Inga spänningar får förekomma i något chassi. Inga kraftfält eller vibrationer heller. Allt ska hålla ren kassaskåpsprecision. Alla gängade hål hamnar därför mitt i prick, genomgående i hela konstruktionen. Det blir lätt att skruva ihop den komplicerade konstruktionen, för allt är minutiöst genomtänkt flera varv i förväg.

Det hörs, menar Krells ingenjörer och lyssningspanel. Det känns på vikten också, kan undertecknad intyga. Ja men, öh, hur LÅTER det då?

Nytt ljud

Ja, som min aningen himlastormande inledning antydde, har vi här tveklöst att göra med en ljudkvalitet som skiljer sig från mängden. Så måste vi förstås också förvänta oss att det ska vara, med tanke på att prislappen hör till de högre för ett trekanalsslutsteg i vår värld. Min omedelbara förvåning handlade – för att förtydliga – dels om att Krell Trio 300 XD-steget "lät bra" redan från start, vilket mycket sällan är fallet med komplicerade high end-konstruktioner, men dels även om *själva* ljudkvaliteten. Som jag här ska försöka beskriva.

Vad tycks...?

Jag tittar i mitt anteckningsblock. I blyertskluddet går att uttyda ord som "*massivt anslag*", "*självsäkert*", "*spänst*", "*vigor*", "*pondus*", "*thunderous*", "*3D*", "*realistisk höjd*", "*glödande*", "*rika*

Monumentala strömresurser kräver närmast gigantiskt tilltagen nätdel. Så också här. Krell specialbeställer sina ringkärnetransformatorer, och placerar dem varsamt för bibehållande av den "strukturella integriteten" i konstruktionen. Under den synliga trafon finns en till likadan, och samma sak är det till höger i bild, man skimtar plåten som täcker transformatorn.

klångfärger”, ”OMG”, ”piggt”, och ”supertiming”. Sedan släppte jag ner blocket på ryamattan och bara körde på. Jag tänkte att *”det här kommer min hjärna att komma ihåg”,* ungefär. Jag tycker nog att det blev så också.

Om vi börjar med musik, så blev det till en början frestande att fiska fram frustande dynamiska spår från både **Yello**, **Trente Möller**, **Kraftwerk**, **Hundarna från Söder** och **Jan Jelinek**. Det är uppfriskande med liv och driv, och ett helt vattenfall med energi rakt in i bröstkorgen och byxbenen varje gång stortrumman, elbasen eller synthbasen trakteras. Men, fler – och betydligt billigare – steg kan klara den uppgiften, som ju ändå handlar ganska mycket om kvantitet.

Ändå kunde jag inte komma undan känslan av att just *anslaget* – som just när man släpper iväg pilen från bågsträngen – återgavs med en alldeles ovanlig initial-spänst här. En rysframkallande knorr, precis i uppstarten, hela tiden. Det fungerar kittlande, och närmast beroendeframkallande. Som att steget sträcker ut och ”petar på en” när man spelar musik. Närbak, liksom.

Finlir då...?

Oh well. När basdunks-kapitlet var avböckat drog nyfikenheten snarare iväg mig till akustiska, mer ”vackra” produktioner. Här är musikprogrammet Roon helt suveränt, eftersom det har koll på det du lyssnar på, och kommer med ovanligt intelligenta förslag på vidare lyssning. Musikvärlden vidgas därmed på ett kick, och vi gör nya upptäckter. Krell-steget uppvisar klara kameleont-egenskaper, för både röster och akustiska instrument får blomma ut i rummet. Det är förvånansvärt mycket bröstorg och instrumentklangkropp som lyfts fram. Det låter generöst, rikt och välkomnande. Inte det *minsta* vasst eller kliniskt, trots att vi har att göra med en massiv transistor-konstruktion med bipolära transistorer. Hade du fördomar om detta, kan du kasta dem överbord nu.

Så slår det mig, mitt i lyssningen, att de trygga brittiska BBC-konstruktionerna från Spendor inte *alls* låter så pipa-och-tofflor-ombonat längre. De verkar formligen älska urkraften och kontrollen, och sjunger nu stort och klart, och med så maffig pondus i basen att det bara glädr att mysrysa och le för sig själv. Det trodde jag inte. Intimiteten finns dock kvar, men nu mer i själva anslaget, som sagt. Den här blöta, lite oljeputtande kvaliteten gör även att Depeche Modes hela arsenal av analogsynthar sträcker ut handen och knorrar så mörkt, blött och fagert bakom

David Gahans dystopiska stämma. Det var för övrigt här jag skrev ”OMG”-anteckningen...

Ja visst ja – bio

En lyxig ljudkvalitet och en perfekt klång-matchad center bjuder in till biotittande. Som testare frestas man att kasta bort anteckningsblocket och bara sätta sig och åka med i film efter film, men det har ju du ingen glädje av. Jag tänker ut en lista, och stålsätter mig för att bara spela utvalda scener ur filmerna i fråga. Jag börjar med *Bladerunner 2049* på UHD 4K. Öppningsscenen där en anonym ”folk-rymdfarkost” flyger över huvudet på hemmabioentusiasten och fortsätter sin resa över det stiliserade Los Angeles 2049 får inleda. Jag kan se den om och om igen. Det solida ”motorljudet” ackompanjeras av luftiga synthackord och vi är genast med på resan. Trio

K SOM I KONSTRUKTION

Det är ett känt faktum att klass A rent ljudmässigt har fördelar i jämförelse med andra förstärkningsprinciper. I korthet kan man säga att man låter förstärkaren gå ”för fullt” hela tiden, vilket gör att den energi som inte går åt till att driva högtalarelement istället omvandlas till värme. Närmast gigantiska kylflänsar ser till att distribuera all överskottsvärme, så att elektroniken inuti förstärkaren inte smälter eller torkar ihop och skruppnar i förtid. Och visst låter det bra, men det både sliter på alla ingående komponenter och slösar otroligt mycket energi samtidigt. Många HiFi-entusiaster har dock svurit sin trohets-ed till tekniken, och glatt suttit i musikrummet med shorts och uppknäppt Hawaii-skjorta varje gång det blivit dags för lite musik. Tiderna förändras dock.

En allt vanligare lösning på senare tid är att låta en förstärkare gå i Klass A de första få watten som behövs när man lyssnar på låg- till lagomvolym, för att sedan koppla över till den betydligt effektivare Klass A/B-driften. Nelson Pass har till och med döpt en förstärkare med den konstruktionen till ”The First Watt”, om jag inte missminner mig. Och det kan låta riktigt trevligt. Ännu vanligare på senare tid är Klass

D-kopplingen, som är överlägsen i effektivitet och låg värmeutveckling. Du hittar den överallt idag, både i förstärkare, receivers och rena effektsteg. Allra vanligast är den kanske där den började användas – i subwoofers. Ljudmässigt låter kopplingen bättre och bättre dag för dag, men för **Krell** har den aldrig varit något alternativ, om man pratar med upphovsmannen och hans konstruktörer.

Krells nya förstärkare är resultatet av 32 års experimenterande, skulle man kunna säga. Chefskonstruktör **Dave Goodman** har varit med hela tiden. Han förklarar att den högklassiga ljudkvaliteten hos den senaste generationens Krell-förstärkare finner sin förklaring i flera led. Först och främst lägger man oproportionerligt lång tid på att fintrimma komponenterna i ingångssteget, för att få ner distorsionen till ett absolut minimum. Det tar tid, men ger tydliga resultat.

I effektdelen har man funnit att en betydligt lägre utgångsimpedans än tidigare ger upphov till en bättre kontroll av elementen. Svårigheten här ligger också i att försöka matcha komponenterna så noggrant som möjligt, men man har funnit lösningen i att montera alla samverkande bipolära transistorer så kompakt som möjligt, på överdi-

300:an trycker på med solida bastoner och breda luftiga himmelsackord. Det är svårt att hoppa framåt, men vi måste. Över till regnpiskade gator i stadsvimlet. Om möjligt ännu mer solid lågbas sätter grundtonen till den närmast deansanta scenen, samtidigt som gigantiska neontavlor försöker stjäla vår uppmärksamhet.

Det leder bara till att jag får lust att jämföra ljudbilden i den nya 4K-produktionen med min sista Blu-ray-utgåva av originalfilmen. Jag gräver fram *Bladerunner – The Final Cut* (bild- och ljudrestaurerad av originalgubbarna) från 2007 – och letar upp både en drömsekvens och några regnpiskade gatudialoger. Och trots att både filmen och tekniken är daterade är jag fast igen. Krellsteget trycker på med sin livgivande dynamik och tycks tvätta bort allt gammalt damm från filmhyllorna, och det låter friskt, öppet och

mensionerande solida kylflänsar. Detta för att ge varje transistor exakt samma arbetsförhållanden, framförallt gällande temperaturen, men även via kortast möjliga signalvägar. En annan fara med låg utgångsimpedans är att förstärkarkretsen kan bli instabil, framförallt vid lågimpediva laster med låg verkningsgrad, men här kommer flera decenniers erfarenhet av förstärkarkonstruktion väl till pass.

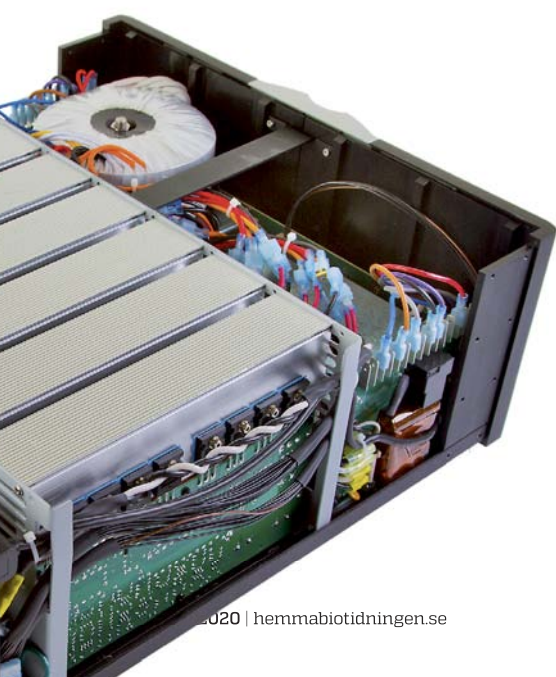
iBias

Ytterligare en anledning till Krells höga ljudkvalitet hittar vi i den nästan osannolikt miljötillvända *iBias*-kretslösningen. Den övervakar tomgångsströmmen i utgångssteget, och ser till att transistorerna hela tiden får precis tillräckligt med ström för att alltid vara i påslaget läge, vilket är en förutsättning för Klass A-drift. I en sedvanlig Klass AB-koppling löper visserligen också en konstant svag tomgångsström genom båda halvorna av utgångssteget. Men, så snart du ökar strömstyrkan, vilket behövs om du ska köra i ren Klass A, behövs gigantiska kylflänsar, och ofta även fläktar – för att ta hand om all överskottsenergi som uppstår och omvandla den till värme. När så nivån på den inkommande signalen överstiger nivån på

tomgångsströmmen på ena sidan av utgångssteget, slås ena sidan av, varpå förstärkaren växlar över signalen till den motstående halvan av kretsen, för att hämta mer kraft, och då uppstår en så kallad övergångsdistorsion.

Dave Goodman berättar:

– Med *iBias*-kretsen har vi lyckats skapa ett sätt att övervaka både den positiva och den negativa halvan av (push/pull-) utgångssteget samtidigt. En kontroll-loop ser till att pytsa på precis tillräckligt med tomgångsström på den ”avstängda” halvan för att, ”med konstgjord andning”, hålla den konstant påslagen. Därigenom undviker vi den besvärliga övergångsdistorsionen. Eftersom vi bibehåller precis så lite ström som behövs för att hålla båda halvorna igång hela tiden, behöver vi aldrig låta överskottsenergi övergå i värme. Vi pytsar bara på med precis den ström som behövs för att tillfredsställa de högtalare som för tillfället är kopplade till förstärkaren. *iBias*-kretsen ser alltså till att utgångssteget alltid opererar i Klass A, men det får bara *precis* så mycket ström som det för tillfället behöver. Vår lösning är otroligt mycket energieffektivare än konventionell Klass A-drift, vilket är viktigt idag än någonsin tidigare.

THERE HE IS!

En ung man, vi kan kalla honom *Tony Soprano*, vandrar på gatorna i Connecticut, med pannan i djupa veck i början av sjuttio-tioalet. Han jämför fascinationen inför kraften i liveframträdanden, stora och små, med den gnagande känsla av besvikelse som infinner sig när man besökt musikafären, köpt skivan och slagit sig ner hemma framför stereon för att återuppleva eventet. Med avlagd elektronikingenjörsexamen kan han inte låta bli att börja tänka på signalvägar och prioriteringar, och hur allt påverkar slutresultatet. Ner till minsta skruv.

Som tur är jobbar han extra i den lokala elektronikbutiken. Där kan han testa och jämföra, på arbetstid och allt, och undan för undan dra sina egna slutsatser. Hmm...

"Vad är egentligen viktigast för att försöka återskapa verklighetens återgivning?" tänker han.

Eller "hur uppnår jag hög naturtrogenhet här?" (säg det på engelska...)

Många långa jämförelser senare står svaret skrivet på stjärnhimlen rakt ovanför honom. Kanske hade premiärföreställningen av en världsberömd rymdfilm viss inverkan på den unge mannen och hans prioriteringslista. I ett ögonblick av djup insikt faller han ut armarna och utbrister: "Må kraften vara med dig!" Och så går han hem till garaget och skruvar.

Tony Soprano, eller **Daniel D'Agostino** som han egentligen heter, har sett ljuset. Nu återstår bara att konstruera en hållbar prototyp som visar hur det kan låta om man tar bort en faktor helt ur ekvationen. En tråkig faktor som alltid brukar envisas med att böka sig in i alla möjliga projekt, oftast på grund av en övertro på totalprisets

betydelse för slutresultatet. Jag talar om ordet *kompromiss*. Det ordet finns inte i D'Agostinos vokabulär. Faktum är att hela sidan är bortriven i hans ordbok.

När den första prototypen var färdigställd på verkstadsbordet log Dan D'Agostino förnöjt. Han insåg att han hade en lång missionsresa framför sig, i sällskap av sitt nya tunga kraftmonster. Nu saknades bara ett namn. Hmm...

Filmentusiasten i honom ledde fram till svaret. Det skräckinjagande slutmonstret i rymdserien han följde vid tiden förintade sina fiender med en aldrig sinande kraftstråle. Monstret hade ett lika skräckinjagande namn: *The Krell*. Perfekt. Då är det bara att ge sig ut på turné. En trälåda till Krell, och så in i bagageutrymmet och ut på vägarna. Ja, just det ja – kanske bäst att ta med sig en fuskklapp också. Själva LISTAN.

Han knycklade ihop lappen med rubriken *MY PREROGATIVE*, nej *PRIORITIES* menar jag, stoppade den i bakfickan och gav sig iväg. Och ett halvt sekel senare är han fortfarande på väg. Idag leder Dan the Man sitt eget företag *D'Agostino Incorporated*, där han låter tillverka helt kompromisslösa förstärkarkonstruktioner i stratosfärisk prisklass. Helt efter samma designprinciper och grundidéer som under alla år på Krell. Hans före detta hustru, och numera goda vän **Rondi D'Agostino** har tagit över spakarna i styrhytten på Krell, som fortfarande har sitt huvudkontor och sin fabrik i Connecticut på östkusten i USA. Erfarenheten, kunskanden och personalen för utvecklingen framåt, och traditionen vidare. Och monstret lever än. Kanske starkare än någonsin.

kraftfullt. Ljudbilden i originalfilmen innehar kanske 75 procent av 2049:ans högupplösta grandiositet och transparens, men med tanke på att det snart är fyrtio år sedan den spelades in är resultatet fantastiskt. Se om den!

Värdighet

Betydligt lågmäldare tongångar hittar vi i min återkommande doldisfavorit *Jackie* (Kennedy) på Blu-ray. Fingertoppskänslan i berättelsen fascinerar mig, och jag gillar särskilt hur producenten stundtals låter en torr sträckkvartett ta över dialogen med ödesmättade olycksbådande tongångar som helt överröstar allt annat. Krell Trio 300-steget agerar grävsropa här, och tar ett rejält tag i den tjälfrusna åkerjorden, placerar oss långt upp i skopan och förflyttar oss formligen, utan att vi har en chans att påverka. Även med "subtilt" material som välinspelade stråkar lyser urkraften igenom, och det återspeglas i en rik och varm grundklang i varje instrumentkropp också.

Samma kvalitet hörs i både kvinnoröster och mansröster, när regeln på mastermixerbordet förs framåt igen. Ett djup i grundtonen. Riktiga människor låter så. Tredimensionellt. Inte som pappfigurer, vilket jämförelsevis är fallet om vi kopplar in en vanlig hemmabioreceiver och kör om samma scener. Jag blir sugen på att höra fler dialoger, och växlar över till upplösningsscenerna vid kusten i det mörka dramat *Manchester by the Sea*, också på Blu-ray. Här störs ljudbilden av tjattret från både fiskmåsar, trafik och ideliga kustvindar, men jag lyckas ändå höra samma kvaliteter just i rösterna (ja, hos människorna alltså...). Ska vi kalla det pondus. Ja, kanske. Den minutiösa kontrollen på uppstart och avslutning av varje enskilt ljud gör det hur som helst lätt att uppfatta varje liten konsonant, vilket gör talet begripligt, även om det utförs på typisk nordengelsk dialekt. Okej, vi går vidare. Över till något helt annat.

Animerat

Det kan tyckas artificiellt kanske, men när ljudproducenterna får bygga upp allt i studion kan de verkligen ta ut svängarna. Jack-Jacks lilla extra-äventyr med barnvakten i *Superhjältarna* på Blu-ray får inleda. Handlingen är uppbyggd kring att hans helfestliga bebis-skratt hela tiden avbryts av att han tar eld, och just i de plötsliga eldslågorna bor en hel skåpa djupbastransienter. Lyssna på nära håll på en verklig brasa i öppna spisen, så får du höra. Eld mullrar, och Krell skjutsar på så vi hoppar till varje gång bebisen brinner. Frukansvårt underhållande. Vi måste genast kolla in "övningskörnings-scenen" på första Blu-ray-skivan med PIXARs kortfilmer, där en nervös stackars rymdvarelse försöker få godkänt på uppkörningen av ett yttergalaktiskt rymd-

Kylflänsarna som får luft från fläktarna på baksidan sitter överst, mitt inne i lådan, och här är alltså anledningen till att vi inte ser några monstruösa yttre kylflänsar.

skepp, samtidigt som vår hjälte sover så gott i sin lilla stuga. En ordlös dialog, ett myllrande av knapptryckningar på kommandobryggan och ideliga om-manövreringar av farkosten kräver kraft och precision hos förstärkeriet. Ja, vi hittar ju samma kvaliteter här: Dynamiken, superprecisionen och hela tiden den inbjudande grundvärmen och transparensen i klangen gör det lätt att lyssna, även om du faller för frestelsen att krana på för allt vad tygen håller. Det känns bara som att öka duschstrålen med ännu mer perfekt tempererat vatten som sköljer över din kropp. Inte obagligt alls.

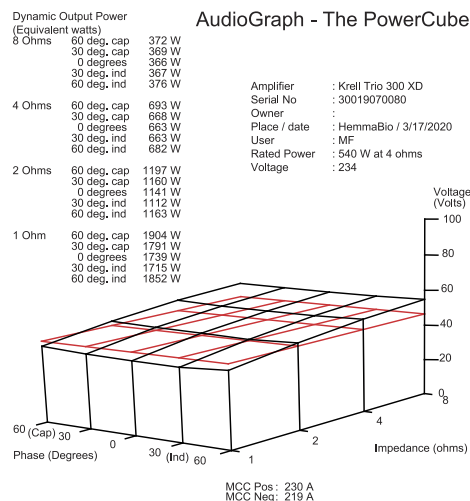
Så länge du inte har känsliga grannar, förstås. Det fina i Krellsången i det fallet är att känslan av majestätiskt grepp om basen och livgivande dynamik i anslagen fortfarande präglar återgivningen. Till och med när du spelar riktigt lågt!

- Shhh...

Jag testade trafik-kaos-scenen vid Triumfbågen i *Rättatouille* på Blu-ray på extra låg volym. Och jodå – alla ljud-åkningar, krockar och plötsliga riktighetsförändringar hördes tydligt. Som att betrakta kaoset från ett lägenhetsfönster i närheten, ungefär. Dock ett öppet – inte ett stängt. Det känns nästan lite "hemligt" att sitta uppe och lyssna på riktigt låg volym och ändå höra allt som sker i alla riktningar.

"Vardagslyx" (jag hatar det uttrycket...)

Netflix-appen i Oppo BDP-105:an gör det lätt att växla över till serietittande när man känner för det. (Det finns även andra utomordentliga appar

Du som brukar fundera på varför vårt mätsystem kallas Kuben förstår förhoppningsvis exakt varför efter att du studerat denna mätning. Mycket mer kublik än en mätning knappt bli, och intressant är dessutom den rejäla strömstyrkan. En kub i absolut världsklass!

Tre kanaler, sex kylflänsar och åtta bipolära trissor per kylfläns betyder totalt 16 transistorer per kanal.

för strömning av filmer och serier...) Jag passar på att vurma lite för att kolla ett avsnitt då och då på bioduken istället för på TV:n. Ja, du vet ju. Man hamnar "inuti" handlingen istället för att betrakta den utifrån.

Den Tokyo/London-baserade gangsterserien *Giri Haji* är ett praktexempel på produktion som erbjuder både grafisk och ljudmässig glädje. Du får hänga med i svängarna, för replikerna är reptilsnabba, ofta på dialekt, samtidigt som det viner och visslar av kulregn i husknutarna

emellanåt. Röstlägena är både europeiska och japanska, och miljöerna växlar från trångt och klaustrofobiskt till vidöppna havsstränder.

Välgjort, och med kontroll och pondus fångar förstärkaren din uppmärksamhet i varje scen. Även BBC-produktionen *The Crown* väcks ur sin förmodade mossighet av kraften och kontrollen med Krellförstärkaren. Aristokrat-engelska är inte alltid så lätt att tyda (stiff-upper-lip-uttal), men det blir liksom närmickat och supertydligt ändå.

Ett försök till slutsats

Ja, jag kan ju hålla på hur länge som helst och rabbla, men du har förmodligen förstått för länge sedan att det tunga uppdraget att recensera Krell TRIO 300 XD inte varit rakt igenom plågsamt. Jag har inte helt hämtat mig ännu från insikten att redan den allra första lyssningen träffade mig med full kraft i tinningen som hos en förrymd medicinboll.

Jag var inte beredd på hur enkelt det skulle vara att förstå att vi bokstavligen spelar i en högre division än vanligt här. Genom veckorna för testperioden har både jag och slutsteget bokstavligen gått från klarhet till klarhet. I skrivande stund spelar jag norske instrumentalisten och kompositören Arve Henriksens senaste platta, och trots att det bara är vanlig stereo är ljudbilden precis gigantisk, samtidigt som densiteten i de lätta basrummeslagen skvallrar om urkraft och precision. Det låter inte bara dyrt. Snarare oskattbart.

Knatte, Fnatte och Tjatte...

Allra störst intryck gjorde nog insikten av hur mycket användandet av tre enäggstrillingar längst fram betydde för verklighetskänslan i återgivningen. Både för musik och film. **Joni Mitchell's** finstämda *Both Sides Now* på DVD-Audio blev nästan genant närgången. Hon uppenbarade sig, i kött och blod och helt fullvuxen, rakt framför mig i rummet, och konsertsalen böljade på med vackert nyanserat ackompanjement och väl avstämda rumssvar från alla håll. Klyschan infann sig *direkt* – jag var *där*. Jag blev nästan star-struck...

Hjärntvätt

Kombinationen av den senaste förstärkartekniken, ihopskruvad under extremt noggranna och tidskrävande former, parat med helt identiska element, kabinettkonstruktioner och delningsfrekvenser fram visar sig vara det magiska trumfkortet som låst upp återgivningen i mitt system på ett sätt jag helt enkelt inte upplevt tidigare. Övningen, som varit fullständigt vanebildande, har faktiskt fått mig att kasta i mig lunchen och liknande onödigheter för att så fort som möjligt skynda mig tillbaka till lyssningsfåtöljen igen. Och här sitter jag än. Det går liksom inte att sluta upptäcka världen, när man fått ett gigantiskt nyputsat panoramafönster installerat framför sig, som är fallet med tre kanaler Krell som spelar tillsammans i ljuv samklang, vad du än kommer på att be dem om.

Slutsats, till slut

Ja, den isande insikten att jag snart måste packa ihop och lämna tillbaka Krells TRIO 300 XD-steg gör faktiskt fysiskt ont innanför skjortbröset. Men det är så det är, för tyvärr råkar jag inte sitta på de ekonomiska medel som behövs för att kunna sitta nöjd och ha det kvar. Det får trona en stund som ljuv, varmt glödande ljudrörm i horisonten. Min recension kan säkerligen tolkas som översvallande positiv och fullkomligt onyanserad, men det här har varit min upplevelse, och jag står bakom den till hundra procent. Jag är förmodligen både förtrolad och hjärntvättad.

Menar jag till och med att själva livet blir avsevärt bättre, och att alla bekymmer, sorger och besvär krymper ihop till små rökmojn som blåser iväg så fort du öppnar fönstret, bara man skaffar sig ett Krell TRIO 300 XD...?

– Ja. Jag menar faktiskt det. ■

HemmaBio
REFERENS

Krell Trio 300 XD

★★★★★★★★

Testad i 4/2020